

Forfatter: Palladius, Peder

Titel: Peder Palladius' Danske Skrifter

Citation: Palladius, Peder: "Peder Palladius' Danske Skrifter", i Palladius, Peder: *Peder Palladius' Danske Skrifter*, udg. af Lis Jacobsen , H.H. Thiele, 1911-1926, s. 210. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-palladius04val-shoot-idm140034109649840/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Peder Palladius' Danske Skrifter

Foruarer Eder at i sidde icke Natten offuer oc slemme/ Thi
 alle natte dryck och wtilborlig natte vegt/ som ere Sueghorff/
 Suide biørn/ Julebuck/ Suggetynde/ Daaretynde vdi Brul-
 lup/ oc andet saadant er altsammen afflagt til Landsting/
 5 vnder Kongens Suerd/ huo der findis. Din seng klager icke
 offuer dig/ Mand pleyer at sige at fire Kaffne gøre en Dieff-
 uel/ det er icke sanden/ Fordi at Kaffne ere Guds gode Crea-
 tur som andre Sule/ Men fire Natrassne/ som sidde och slemme
 natten vdooffuer met huer andre/ de haffue den femte hof dem/
 10 som er Dieffuelen/ hand kommer dem i halff oc haar sammen/
 met Suerd oc Kniffue/ saa at de gøre huer andre det forreste/
 Nu græder Sustruen/ nu tyde Børnene/ nu kommer Slegt och
 Venner i fald/ nu haffuer du forkast al din velferdt met en
 skaal øl/ maat du icke skamme dig faar Gud och alle hans ||
 15 Engle? Huo der vil haffue den siste dryck/ hand skal haffue
 den første puff/ der vil icke andet worde aff.

En anden vnderuifning oc formaning/ om Bønders Købstedferdt.

20 **K**ere Bonde/ ieg spør dig at met huad god samuittig-
 hed fant du och tør sidde i Ølfonis Suss i Købsted/
 eller paa Landzby och slemme och demme/ ia sla
 saa megit i din halff/ met Harloff sagt/ at din fatige Sustru
 oc Børn skulle sidde hiemme oc dricke valde oc Vand derfaar
 igen/ Tencck huad dit hierte vil suare dig/ om du gør hende det
 25 samme stel/ som du vilde haffue aff hende/ om hun vaare i
 din sted/ huad gelder det/ at dit hierte vinder dig offuer/ at du
 est en Tyff faar Gud aff Himmelen? I det at du stæler fra
 30 dig selfue/ oc forkommer det/ som din fattige || Sustru och
 Børn skulde haffue gaat aff met dig/ er det stel oc relighed?
 er det Ecteskabs tro oc loffue?

Mand fand baade lee/ oc haffue en faur mund/ du fant
 end baade sløcke din tørst vdi Købsteden/ oc der som du wilt
 gøre Ølfonen rig/ at hun io skal faa aff dine pendinge/ da fant
 du tage en Leyel eller Glaske met dig/ oc Føbeden fuld hiem

til dig/ din Hustru oc Børn/ huem fant du faa i al Verden/
 dig bør helder at dricke met/ end met din Hustru oc Børn?
 Huad Huff bør dig at haffue kærere/ end det Huff/ som din
 kære Hustru oc børn ere vdi (vndertagit Guds Huff/ det skulle
 i end nu baade haffue kærst) Men det skal være der langt fra/ 5
 min kære Bønde lilde/ at du skal haffue Økonens Huff i Køb-
 steden eller paa Lansbyen/ mere kært/ end det Huff som din
 kære Hustru oc Børn ere vdi/ Betenck huad du loffuede hende
 den tid mand lagde eders hender sammen oc i bleffue thu Ecte-
 faalk/ da tilsagde du hende/ at den mindste pending du kunde 10
 || affle tilsammen/ der aff skulde halffdelen være hendis. 28 r

Det seer mand paa rømnings godz naar en mand rømmer
 fra Huff/ oc hiem/ da tager Herfak hans Hoffuitlod eller halff
 bodslod op/ den anden halffue part/ som hører Hustruen til/
 mue de icke raacke eller røre/ saa sant som hun haffuer icke 15
 forkast sin part met/ der paa fand man io forstaa/ at halff-
 delen hører Hustruen til/ derfaar er det io tilbørligt/ at du vnder
 hende oc dine Børn met dig. Dricke du en broder dryck
 da vnd dem en Søster dryck met dig vdi Jesu naffn/ saa est
 du hiemme til dit egit/ saa haffuer du dit Hoffuit helt/ saa 20
 haffuer ingen slagit dig ihiel i Økonens Huff/ oc du haffuer
 ingen slagit ihiel/ saa er icke dine Heste skende met din Vogn/
 saa er dine arme oc ben hele paa dig/ saa fant du gaa til din
 seng/ naar som du haffuer faaet en skaal øl offuer din tørst/
 Mange Dannemend lyde mig at/ oc de kende sig gaffn der vdi/ 25
 de fare til Købsteden en stunderom eller tho/ oc saa hiem igen
 til deris || bo oc bygge/ at vare paa deris biering/ oc sette dem 28 s
 icke nu lenger til Slemmedryck/ som en haab Ølfrager (Nale-
 frager skulde ieg sige) at det løber igennem dem/ huad de for-
 huerffue, saa at de kunde gøre huercken Kongens eller Hof- 30
 bondens steppe fyldest/ Men nødis til at flytte oc flacke om-
 fring/ saa lenge aff it Guds/ paa it andet at de bliffue til
 staackarle/ naar dem glipper da alting/ da glipper dem icke staa-
 dergang paa det siste.

En Øldaare veed huer mand at tale om/ som icke megit 25

duer/ som mand fand her faare læse i denne Bog om Dru-
ckenfab/ besynderlige i den femte artikkel.

Som den Ølidaare der sad i Kruen/ oc hagde sin Sogne-
prest paa genge/ som saadant skarns faaldt pleye at haffue/
5 oc sagde/ Jeg tror at det er Kemmens løgn vor Sogneprest
predicker faar oss/ i det hand siger/ at Mand oc Quinde ere
it liff tilsammen/ Som buds tremmen vaare min Hustru oc
Jeg it liff tilsammen/ da finge hun saa vel som ieg/ aff dette
11 gode Tyskøl/ Jeg || sidder her oc slaar i mig/ oc hun sidder
10 hiemme oc tørster ind til hun faar aff Bermen.

Ah den Tiuff/ der maatte haffue tagit nogit hiem met sig
til hende/ da haffde hun end faait nogit der aff met hannem/
O du Orme Frop/ du faar end alligeuel nock/ der skulle allige-
uel Taadzer oc Padder frybe ind at munden oc vd aff Næsen
15 oc Øyen paa dig/ oc æde vd igen det som du saa stemmer i
din hals.

Oc saa vil det gaa dig (vden du retter oc bedrer dig) at
naar din Hustru oc børn gaa ind i Himmerigs Rige paa Dom-
medag oc bliffue salige ved Troen/ som de haffue beuist met
20 deris taalmodige Valbedryck oc Vandryck/ da faa de at see
der paa/ huorlunde at du skalt nedstiidis vdi Hellsfuede/ oc
Dieffuelen skal der skenck i faar dig/ Hellsfuedis Tid til euig
tid/ faar din foraledidet stemmen och demmen.

Du maat icke saa bære dig at/ vent om igen/ ræt dig/ at
25 det skeer icke mere/ betendt huad du est din Hustru oc Børn
10 plicitig/ om || du vilt være oc kaldis en Dannemand/ thi dig
bør at skicke dig saa emod din Hustru oc leffue saa met hende/
som met it skøbeligt far/ om hun fand icke end aldelis være
efter dit sind oc villie/ som du gerne vilde/ at du skalt icke der-
30 faare strax bliffue som en Løffue eller Dieffuel vdi dit Hush/
met hug och slag/ men at du bør offuer met hende/ Thi diss
bedre du far met hende/ diss bedre haffuer du hende/ hun er
dit kød oc blod/ oc skal end besidde Himmerigs Rige met dig
(om du icke forkaster din part) Mand skal io holde aff det
35 Flædebon/ som han haffuer nest sig.

Her maatte du sige/ du straffer mig fast/ oc ieg hører min

Sustru ingen straff faa/ Ja min Ven/ Kunde du betencke hendis sag ræt/ da er hun ydermere straffit aff Gud/ for vaare Sorelders Synd/ saa at hendis gandske leffnit/ er mere en strøbelighed och siugdom end sørlighed och farsphed/ Ja hun skal tidere gaa i døden end du skal/ oc megit ont lide &c. 5
 Forhaabendis at hun hører io || Guds Ord/ oc end besynder- 12
 lige tage disse ord til herte.

Du Danne Quinde vilt io saa stille dit herte/ mund och gerninger emod din fære hosbonde/ ath du skulde langt helder være død oc ligge i feregaarden/ end du skulde fortørne din 10
 hosbonde/ met it ord/ aff vitterligt mod/ saa langt skal det være der fra/ at du skal staa hannem vdi Næsen som sin- nep/ eller være hannem whørig och wlydig faar/ det gør ingen danne Quinde/ Scriften siger/ at du skal tide din hosbonde oc være hannem hørrig oc lydig. 15

Saa hørre i nu baade tit oc offte/ at Eders hierter skulle brende vdi en Ræt Ecteskabs Tro/ ind til huer Eders døde dag at i haffue it huff/ it bord/ en seng tilfammen/ æde oc dricke/ Lee oc græde/ lide ont oc gaat tilfammen/ løffte oc lette huer anden/ huilken der ligger 20
 paa sin sotte seng/taget nu vaare paa/som eder ligger mact paa.||
 Først paa det/ at eders Sogneprest faar icke Bands sag 12
 met eder/ om i søre it wstikkelig oc wtilbørligt leffnit/ Gud til fortørnelse oc eders Nabo oc genbo til forargelse/ som de mue icke helder tie met saadant saalck/ vden de ville bliffue 25
 fordømte met dem/ oc bør dem at være Sognepresten at/ huilcke saadanne ere/ ellers er den saa god der holder som den der flaar/ oc der pleyer end tit at komme ild vdi en mands huff/ vdaff hans Nabois huff/ oc de som bo haff saadant saalck/ pleyer end vnder tiden/ at saa en benling aff huden 30
 met. Derfaare er det tid paa/ at de giffue saadanne tilfende faar Sognepresten/ paa det at Guds fortørnelse oc Mennis- skens forargelse kunde borttagis.

Saar det andet skulle i vende aff saadant it wstikkelig leff-